

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії ХДАК
Василь ШЕЙКО

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступеня бакалавра для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра
(Спеціальність 034 Культурологія)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
культурології
Протокол № 7
від 15 лютого 2021 р.

ВСТУП

Вступне випробування проводиться з метою перевірки рівня і якості загально-професійної й спеціальної підготовки потенційних здобувачів вищої освіти і дозволяє виявити й оцінити готовність абітурієнта до вирішення професійних завдань та до наукової й науково-практичної діяльності.

Курс «Історія України» є однією з основних складових гуманітарної підготовки фахівців. Метою програми є оцінювання рівня сформованості історичної компетентності абітурієнта, визначення відповідності його навчальних досягнень освітньому стандарту та чинній навчальній програмі. Її завдання полягає в оцінці знань і умінь вступників:

- про політичні, соціально-економічні, культурні події;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- визначати хронології соціально-економічних та політичних подій, їх зміст та послідовність;
- позначати на мапі місця історичних подій;
- визначати передумови, причини, наслідки та особливості історичних подій, явищ, процесів;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися й відбуваються в житті людства.

Зміст вступного випробування відповідає вимогам програми підготовки та проведення ЗНО за 2018-2021 н.р.

Пропоновану Програму з історії України складено враховуючи цілі, вимоги і зміст навчання історії в школі, закладені в Державному стандарті освіти та чинній програмі з історії України для 11-річної школи. Хронологічно програма охоплює весь зміст курсу історії України від найдавніших часів до сьогодення і складається з 30 тем.

Випробування проводиться у формі іспиту.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ВСТУП

Історія України як наука. Загальна періодизація. Джерела з історії України.

1. СТАРОДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Трипільська культура. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Велике переселення народів. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

2. КИЇВСЬКА ДЕРЖАВА

Розселення східнослов'янських племінних союзів (поляни, древляни, сіверяни, волиняни, уличі, тиверці, білі хорвати). Руська земля (Куявія). Утворення Київської Русі. Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. «Руська правда». Правління Ярославичів (Ізяслав, Святослав, Всеволод). Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого в Києві. Боротьба з половецькою загрозою. Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі.

Архітектура (Десятинна церква, Софійський собор, Спасо-Преображенський собор). Поширення писемності. Розвиток культури й освіти Київської Русі.

3. ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКА ДЕРЖАВА. МОНГОЛЬСЬКА НАВАЛА

Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя. Культура Галицько-Волинської держави.

4. ЛИТОВСЬКО-РУСЬКА ДЕРЖАВА. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ТА ІНШИХ ДЕРЖАВ (У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIV – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТ.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав (Угорське королівство, Молдавське князівство, Османська імперія, Московське царство). Кревська унія. «Велике князівство Руське». Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти.

5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVI СТ.)

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х років. (К. Косинського та С. Наливайка). Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.

6. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ (ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.).

Зміни в соціально-економічному житті. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства і Османської імперії. Козацькі повстання 1620–1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...»

7. НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПІД ПРОВОДОМ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО СЕРЕДИНИ XVII СТ.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

8. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ 50-Х – У 80-ТІ РР. XVII СТ.

Гетьманування І. Виговського, Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

9. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НАПРИКІНЦІ XVII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

Гетьманування І. Мазепи. Північна війна і Україна. Повстання під проводом С. Палія (1702–1704 рр.). Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Розвиток культури та освіти. Києво-Могилянська академія

10. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVIII СТ.

Гетьманування К. Розумовського. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Заселення Південної України. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі. Розвиток культури, науки, освіти.

11. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Початок українського національного відродження. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок розвитку промисловості.

12. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII – У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848-1849 рр. Діяльність Головної руської ради (1848–1851 рр.). Перший досвід парламентської діяльності.

13. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ КІНЦЯ XVIII – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ.

Розвиток освіти, науки, літератури, мистецтва, архітектури. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

14. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Події Кримської війни 1853–1856 рр. на українських землях. Реформи 1860–1870-х роках і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнал «Основа». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873–1876 рр.). Братство тарасівців.

15. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРІЙСЬКОЇ (АВСТРО-УГОРСЬКОЇ) ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація національного руху та утворення перших політичних партій. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

16. КУЛЬТУРА УКРАЇНИ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники.

17. НАДДНІПРЯНСЬКА УКРАЇНА В 1900-1914 РР.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення національного гніту в 1907–1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

18. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У 1900-1914 РР.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.

19. УКРАЇНА В ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на українських землях. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині та Буковині. Українські січові стрільці (УСС).

20. УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення українців. Універсали Української Центральної Ради (УЦР). Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Проголошення радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

21. УКРАЇНА В БОРОТБІ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ (1918–1921 РР.)

Брестський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу. Конституція УНР. Гетьманський переворот. Українська Держава.

Утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР).

Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Акт Злуки УНР та ЗУНР.

Прихід до влади Директорії. Друга радянсько-українська війна.

Окупація військами Антанти півдня України. Повстання М. Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий «Зимовий похід» Армії УНР. Холодноярська республіка (1918-1922 рр.).

22. УКРАЇНЬСЬКА СРР В УМОВАХ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ (1921–1929 РР.)

Голод у південних губерніях УСРР. Антицерковна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Політика «коренізації» в УСРР («українізація»). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 1920-х рр.

23. УТВЕРДЖЕННЯ ТОТАЛІТАРНОГО РЕЖИМУ В 1929-1939 РР.

Форсована індустріалізація, насильницька колективізація, ідеологізація суспільного і культурного життя України. Культ особи. Масові репресії. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні – геноцид українського народу. Згорання українізації. Антицерковна кампанія.

24. ЗАХІДНА УКРАЇНА В 1921–1939 РР.

Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х рр. Карпатська Україна.

25. УКРАЇНА ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939–1945 РР.)

Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до УРСР. Напад нацистської Німеччини та її союзників на СРСР. Оборона Києва, Одеси, Севастополя. Поразки Червоної армії. Нацистський окупаційний режим. Голокост. Партизанський рух. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Польсько-український конфлікт. Вигнання нацистських окупантів з території України. Депортація кримських татар та інших народів Криму (травень 1944 р.). Внесок українців у визволення народів Європи від нацизму.

26. УКРАЇНА В ПЕРШІ ПОВОЄННІ РОКИ (1945 – НА ПОЧАТКУ 1950-Х РР.)

Участь УРСР зовнішній політиці Радянського Союзу. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова. Голод в Україні 1946–1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН і УПА. Розгортання ідеологічних кампаній (боротьба з «українським буржуазним націоналізмом», «низькопоклонством перед Заходом», «безродними космополітами» тощо).

27. УКРАЇНА В УМОВАХ ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ (1953–1964 РР.)

Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР у середині 1950–1960-х рр.: припинення масових репресій, часткова реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Спроби реформування управління промисловістю та сільського господарства, соціальної сфери. Виникнення руху «шістдесятників» - дисидентського руху наприкінці 1950 – на початку 1960-х рр.

28. УКРАЇНА В ПЕРІОД ЗАГОСТРЕННЯ КРИЗИ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ (1965–1985 РР.)

Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Здобутки і проблеми соціальної сфери. Культура та духовне життя. Русифікація. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби.

29. РОЗПАД РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ТА ВІДРОДЖЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1985-1991 РР.)

Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Проведення Всеукраїнського референдуму та виборів Президента України.

30. УКРАЇНА В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил України. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Затвердження державної символіки (1992 р.), формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. та змін до неї. Приватизація. Лібералізація цін. Грошова реформа (1996 р.). Майнова диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське і світове співтовариство. Політична криза 2014 р. Збройна агресія Росії проти України.

Соціально-економічний розвиток України після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України.

Культура, наука, спорт та релігійне життя в незалежній Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Бойко О.Д. Історія України: Навч. Посібник. /3-тє вид., вип., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 688 с.

Германова де Діас Е.В., Шейко В.М., Богущкий Ю.П. Культурологія. - К.: Знання, 2012. - 494 с.

Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Історія України. Всесвітня історія ХХ – ХХІ століть. Довідник для абітурієнта. – Х.: Торсінг, 2003. – 336 с.

Земерова Т.Ю., Скирда І.М. Практичний довідник. Історія України. – Харків: Весна, 2008. – 448с.

Історія. Комплексний довідник / В.А. Греченко, Ю.Г. Лебедева, С.Л. Губіна. – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 384 с.

Субтельний О. Україна. Історія. / Орест Субтельний. – К.: Либідь, 1993. – 717с.

Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури / В. М. Шейко, В. Я. Білоцерківський. Навч. посіб. – К.: Знання, 2013. – 271 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ ВІДПОВІДІ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Відповідно до Правил прийому до ХДАК відповіді оцінюються за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів). Підсумкова оцінка виставляється після завершення іспиту. Абітурієнт, що набрав менше 124 балів, до участі в конкурсі на вступ до ХДАК не допускається.

Під час відповіді перевіряються:

- широта кругозору;
- обізнаність у сфері професійного вибору;
- впевненість, самостійність та критичність суджень;

– комунікативні навички.

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення фактів, змісту понять, адекватність використання професійної термінології – оцінюється від 0 до 20 балів;
- повнота, глибина, системність знань – оцінюється від 0 до 20 балів;
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати – оцінюється від 0 до 20 балів;
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо – оцінюється від 0 до 20 балів;
- комунікативні навички – оцінюється від 0 до 20 балів.

Кількість балів:

Бали **176-200** виставляється, якщо:

- абітурієнт глибоко розуміє та може вільно і змістовно викласти зміст питання з використанням відповідної літератури;
- відповідь проілюстрована прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- теоретичні положення поєднані з практичними прикладами;
- продемонстровано знання сучасного стану проблем, є власна аргументована позиція з даного питання;
- надані повні і правильні відповіді на додаткові питання;
- абітурієнт вільно висловлює свої думки, володіє професійною мовою, вміє вести наукову дискусію. Відповідь конкретна, логічна, послідовна.

Бали **150-175** виставляється, якщо:

- правильно розкрито зміст питання з посиланням на відповідну фахову літературу;
- відповідь проілюстровано прикладами, цифровими даними, що підтверджують та поглиблюють зміст відповіді;
- продемонстровано знання сучасних проблем галузі;
- допущені деякі неточності при відповіді на додаткові питання;
- абітурієнт вміє висловлювати свої думки, володіє професійною мовою, але не завжди чіткий, логічний, послідовний при викладі матеріалу.

Бали **124-149** виставляється, якщо:

- відсутня відповідь на одне з запитань білета;
- отримано, в основному правильну, але недостатньо повну відповідь на поставлене запитання;
- виявлені слабкі знання сучасного стану проблем, а також недостатнє вміння пов'язати теоретичні знання з практикою;
- є труднощі у відповідях на додаткові запитання.

Бали **123 та нижче** виставляється, якщо:

- відповідь поверхнева, виявлено незнання базових понять спеціальності, сучасних проблем галузі;
- абітурієнт лише відтворює матеріал, але не встановлює причинно-наслідкові зв'язки;
- відсутні відповіді на додаткові запитання.